

Utbildningsstadga för Mariehamns stad

Godkänd av stadsfullmäktige
Träder i kraft

23.4.2024, 57 §
1.5.2024

Innehåll

1	Inledning.....	1
2	Stadgans tillämpning och giltighet	1
3	Placering och distrikt	1
3.1	Barnomsorg	1
3.2	Fritidshem.....	1
3.3	Grundskola för årskurs 1–9	2
4	Förvaltning.....	2
4.1	Bildningsnämnden.....	2
4.2	Bildningschef	2
4.3	Inhämtande av barnens och elevernas åsikter	2
5	Personal och delegering	3
5.1	Tjänster och platser inom barnomsorg och grundskola.....	3
5.2	Barn- och elevhälsan	3
5.3	Personalbeslut avseende rektor.....	3
5.4	Övrig delegering och beslutanderätt.....	3
6	Samarbeten	4
6.1	Rutiner för samarbete mellan barnomsorg och grundskola	4
6.2	Samarbetet med barnskyddet och socialvård.....	4
6.3	Samarbete med andra kommuners utbildningsverksamhet och aktörer	4
7	Ansökan och inskrivning	4
7.1	Ansökan om barnomsorg	4
7.2	Ansökan om fritidshemsplats.....	5
7.3	Inskrivning av elev och förverkligande av undervisning i grundskolan	5
7.4	Inskrivning och förverkligande av förberedande undervisning	5
7.5	Anmälan och hemundervisning.....	5
7.6	Anmälan till och förverkligande av grundskoleundervisning för andra än läropliktiga	5
8	Undervisning	6
8.1	Elevens rätt till frånvaro	6
8.2	Undervisning i särskilda situationer	6
8.3	Flexibla undervisningsarrangemang (i särskilda situationer).....	6
8.4	Utvärdering av hemundervisning.....	6
9	Språkprogram och frivilliga ämnen	7
9.1	Språkprogram och valfria läroämnen.....	7

10	Elevskjuts.....	7
11	Barn- och elevhälsan	7
11.1	Barn- och elevhälsogrupp.....	7
11.2	Barn- och elevhälsans psykologtjänster	8
11.3	Barn- och elevhälsans kuratorstjänster.....	8
11.4	Rådgivningstjänster för barn under läropliksåldern	8
11.5	Skolhälsovård för elever i grundskolan	8

1 Inledning

Inom ramen för det syfte som framgår av LL 2020/32 om barnomsorg och grundskola tillhandahåller Mariehamns stad barnomsorg och grundskola med hög och jämn kvalitet över hela staden. Staden drar nytta av de möjligheter till utveckling och kvalitetsförbättring som följer av att ha flera enheter som kan arbeta gemensamt för samma mål.

Verksamheterna tar sitt ansvar för barnens och elevernas behov av fysisk aktivitet, psykiskt välmående och trygghet.

Genom att själva högakta ideal om demokrati och rättssäkerhet stärker verksamheterna barnens och elevernas tilltro till rättsstaten och förbereder dem för ett aktivt medborgarskap.

2 Stadgans tillämpning och giltighet

Denna stadga utgör en sådan utbildningsstadga som avses i del III, 3 kap, 11 § landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola.

Vid ordnandet av Mariehamns stads bildningsverksamhet ska bestämmelserna i denna utbildningsstadga iaktas utöver vad som i övrigt stadgats i lag och förordning, förvaltningsstadga, samt myndigheters beslut.

Den uppdaterade utbildningsstadgan träder i kraft 1.8.2023.

3 Placering och distrikt

3.1 Barnomsorg

I Mariehamns stad finns följande barnomsorgsenheter.

Södra staden: Daghemmet Skutan, Segelmakargatan 7, daghemmet Strandbacken, Skolstigen 10 samt daghemmet Vinkelboda, Svedgränd 2.

Centrum: Daghemmet Väktars, Väktargränd 9/Skillnadsgatan 24, daghemmet Neptunus, Neptunigatan 23, daghemmet Skogskullen, Neptunigatan 4 samt daghemmet Nyängen, Algotsgränd 2.

Norra staden: Daghemmet Ängsbacken, Hindersbölevägen 3.

Skiftesbarnomsorg erbjuds på daghemmet Vinkelboda. Barnet har placering på ett daghem i staden, och kan beviljas kompletterande skiftesbarnomsorg på Vinkelboda.

Lekparksverksamhet kan erbjudas i staden.

3.2 Fritidshem

I Mariehamn ordnas lagstadgad fritidshemsverksamhet för elever i årskurserna 1–2. Fritidshemsplats till barn i behov av särskilt stöd kan beviljas. Under lov kan ett fritidshem hållas öppet, efter beslut i bildningsnämnden. Stadens fritidshem finns i skolbyggnaderna eller i direkt anslutning till dem.

Från 1.3.2022 erbjuds utöver den lagstadgade fritidshemsverksamheten skiftesbarnomsorg för barn i årskurs 1 och 2.

3.3 Grundskola för årskurs 1–9

Elever som inleder sin skolgång i Mariefhamn skrivs in i den skola som finns i det skoldistrikt eleven bor i. Varje elev har rätt att gå i valfri skola inom Mariehamns stad såvida det inte medför oskäligen kostnader eller pedagogiska olägenheter.

I Mariehamns stads finns följande skoldistrikt, skolor och upptagningsområden:

<u>Skola/skoldistrikt</u>	<u>Adress</u>	<u>Upptagningsområde</u>
Ytternäs 1–6	Västra Ytternäsvägen 57	Elever i årskurs 1–6 söder om Skillnadsgatan
Övernäs 1–9	Västra Skolgatan 4	Söder om Cedersvägen-Formansgränd och norr om Skillnadsgatan. Väster om Västra utfarten. Elever i årskurs 7–9 i Ytternäs skoldistrikt.
Strandnäs 1–9	Nabbvägen 12	Norr om Cedersvägen-Formansgränd och öster om västra utfarten

4 Förvaltning

4.1 Bildningsnämnden

Förvaltningsuppgifter som ankommer på staden enligt landskapslagen om barnomsorg och grundskola, verksamhet som enligt avtal bedrivs inom Södra Ålands högstadiedistriktets träningsundervisning undantaget, sköts av stadens bildningsnämnd.

4.2 Bildningschef

Bildningschefen är i enlighet med stadens förvaltningsstadga förvaltningschef för stadens bildningssektor och föredragande i bildningsnämnden.

Bildningschefen handhar de uppgifter som enligt landskapslagen om barnomsorg och grundskola ankommer på utbildningschefen. I övrigt definieras bildningschefens uppgifter och befogenheter som förvaltningschef av stadens förvaltningsstadga.

När bildningschefen är förhindrad eller när tjänsten är obesatt sköts uppgifterna av biträdande bildningschefen.

4.3 Inhämtande av barnens och elevernas åsikter

Som underlag för beslut som rör barn inom barnomsorgen ska en barnkonsekvensanalys göras.

Bildningsnämnden ska höra barnens och elevernas åsikter i frågor som rör dem och åsikterna ska tillmätas betydelse i förhållande till ålder och mognad.

Vid stadens skolor finns elevråd som avses i 57 § landskapslagen om barnomsorg och grundskola. Elevrepresentanter delta med närvaro- och yttranderätt i bildningsnämnden sammanträden undantaget ärenden som omfattas av sekretess.

5 Personal och delegering

Bildningsnämndens delegering av beslutanderätt till tjänsteinnehavare återfinns i bildningsnämndens delegeringsbeslut.

Samtliga tjänster och platser är inrättade i Mariehamns stad, vilket innebär att arbetstagare och tjänstemän inte anställs vid ett enskilt daghem, fritidshem eller skola.

5.1 Tjänster och platser inom barnomsorg och grundskola

Inom barnomsorgen finns; daghemsföreståndare, lärare inom barnomsorgen, socionomer i barnomsorgen speciallärare inom barnomsorgen, lärare inom förundervisningen, psykologer, kuratorer, barnskötare och assistenter.

Inom grundskolan finns; rektorer, biträdande rektorer, vice-rector, klasslärare, lektorer, specialklasslärare, speciallärare, timlärare, skolbibliotekarier, psykologer, kuratorer, fritidspedagoger och assistenter.

5.2 Barn- och elevhälsan

Kuratorer finns inom grundskolan och barnomsorgen.

Barnomsorgs- och skolpsykologtjänsterna är samordnade för hela Åland och återfinns inom bildningsnämndens ansvarsområde.

Skolhälsovården i grundskolan sköts av Ålands hälso- och sjukvård enligt LL (2011:114) om hälso- och sjukvård 29 §. Skolhälsovården omfattar även de barn som fullgör sin läroplikt genom hemundervisning och under den tid eleven deltar i praktisk arbetslivsorientering.

5.3 Personalbeslut avseende rektor och daghemsföreståndare

Beslut om val av rektor och daghemsföreståndare, samt om provotid, uppsägning, beviljande av avsked och permittering av rektor och daghemsföreståndare fattas av bildningsnämnden.

5.4 Övrig delegering och beslutanderätt

Delegering av den allmänna beslutanderätten inom bildningsnämndens område regleras genom stadens förvaltningsstadga.

Bildningsnämnden kan besluta att en uppgift som med stöd av landskapslagen om barnomsorg och grundskola ankommer på kommunen delegeras till en tjänsteman.

En tjänsteman kan besluta att en uppgift som med stöd av landskapslagen ankommer på hen delegeras till en underlydande tjänsteman.

Bildningsnämnden för en detaljerad förteckning över all beslutanderätt som delegerats inom nämndens verksamhetsområde. Den aktuella förteckningen över delegerad beslutanderätt fås från Bildningskansliet.

6 Samarbeten

6.1 Rutiner för samarbete mellan barnomsorg och grundskola

Målet med samarbetet mellan barnomsorg och grundskola är att skapa smidiga övergångar för barnet och familjen mellan barnomsorg och grundskola. Rutinerna för samarbetet beskrivs i daghemmens och skolornas arbetsplaner samt på stadens hemsida.

6.2 Samarbetet med barnskyddet och socialvård

Samarbete med barnskyddet och socialvården sker i samråd med KST, Kommunernas socialtjänst.

6.3 Samarbete med andra kommuners utbildningsverksamhet och aktörer

Mariehamns stad deltar enligt bildningsnämndens beslut i den träningsundervisning och specialfritidshemsverksamhet som upprätthålls av Södra Ålands högstadiedistrikt och som är gemensam för kommunerna på fasta Åland. Närmare beskrivning av samarbetet framgår av avtal.

Mariehamns stad köper enskilda platser för grundskoleutbildning för andra än läropliktiga av Ålands folkhögskola eller annan leverantör.

Mariehamns stad är enligt bildningsnämndens beslut huvudman för en gemensam åländsk barnomsorgs- och skolpsykologorganisation. Närmare beskrivning av samarbetet framgår av avtal.

Mariehamns stad är enligt bildningsnämndens beslut huvudman för en gemensam tillsynsenhet för Ålands hemundervisning. Närmare beskrivning av samarbetet framgår av avtal.

Mariehamns stad säljer skolplatser till andra kommuner både i form av långsiktiga avtal om flera platser och i form av enskilda platser.

Mariehamns stad köper enskilda skolplatser av andra kommuner.

Mariehamns stad säljer och köper enskilda platser inom barnomsorgen.

7 Ansökan och inskrivning

7.1 Ansökan om barnomsorg

Ansökan om barnomsorgsplats görs av vårdnadshavare.

Ansökan handläggs inom 2 veckor – 4 månader. Plats beviljas eller avslås i enlighet med landskapslagen om barnomsorg och grundskola samt i enlighet med fastställda intagningsprinciper för stadens barnomsorg.

Vårdnadshavare ansöker om skiftesbarnomsorg samtidigt som ansökan om barnomsorg lämnas in, eller senare i fritt formulerad anhållan.

7.2 Ansökan om fritidshemsplats

Ansökan om fritidshemsplats görs av vårdnadshavare. Ansökan görs i samband med inskrivning till skolan eller när som helst under året. Beslut om plats för den som har lämnat in ansökan inför hösten ges under april månad. Vid ansökan om plats med början andra tidpunkter under året fås beslut senast en månad innan platsen tas i bruk.

7.3 Inskrivning av elev och förverkligande av undervisning i grundskolan

Inskrivning av elever till grundskolan sker kontinuerligt under året. En gemensam inskrivning inför höstterminen sker under våren till stadens skolor, utgående från vilket skoldistrikt den blivande eleven tillhör.

Beslut om antagning eller överflyttning av en elev i grundskolan till mångprofessionellt stöd eller till träningsundervisning fattas av bildningschefen. Om en elev är överförd till tre (3) anpassade lärokurser eller fler kan beslut om mångprofessionellt stöd i specialklass fattas. Mångprofessionellt stöd i specialklass ges i Strandnäs och Övernäs skola.

På ansökan av vårdnadshavare kan en elev beviljas skolgång i annan kommun, beslut fattas av bildningsnämnden. Vid byte av skoldistrikt görs anhållan om byte till bildningschefen, som fattar beslut.

7.4 Inskrivning och förverkligande av förberedande undervisning

För nyanlända elever i läropliktsåldern som inte har tillräckliga kunskaper i svenska för att tillgodogöra sig undervisningen ordnar Mariehamns stad förberedande undervisning under minst två och högst fyra terminer. Förberedande undervisning ordnas i första hand i den egna skolan. Skolans rektor fattar beslut om den förberedande undervisningen efter hörande av vårdnadshavarna.

7.5 Anmälan och hemundervisning

Vårdnadshavarna anmäler läsårsvis att läroplikten fullgörs genom hemundervisning. Till anmälan fogas en plan över hur vårdnadshavaren ska ordna undervisningen så att hela läroplikten fullgörs. Läsåret inleds första augusti.

7.6 Anmälan till och förverkligande av grundskoleundervisning för andra än läropliktiga

Personer som inte är läropliktiga och saknar avgångsbetyg från grundskolan ska ta kontakt med bildningskansliet för anmälan till grundläggande utbildning för att erhålla behörighet från grundskolan. Uppdaterad information finns på stadens hemsida.

8 Undervisning

8.1 Elevens rätt till frånvaro

En elevs tillfälliga ledighet från skolgången beviljas enligt följande. Elevens klassföreståndare kan bevilja ledighet för en till fem skoldagar i följd. Rektor kan bevilja ledighet för sex skoldagar eller längre.

8.2 Undervisning i särskilda situationer

Undervisning i särskilda situationer är en individuell undervisning som anpassas efter elevens behov och förutsättningar. Syftet är att upprätthålla lärandet då eleven vårdas eller rehabiliteras. Undervisningen beskrivs i ett åtgärdsprogram som även innehåller en plan för återgång till allmänundervisning.

Rektor beslutar på ansökan av elevens vårdnadshavare eller på initiativ från skolan om undervisning i särskilda situationer.

Skolan kan ordna flexibla undervisningsarrangemang med hjälp av lärare eller assistent för enskild elev.

I stadens skolor finns studior för undervisning i liten grupp.

8.3 Flexibla undervisningsarrangemang (i särskilda situationer)

Med flexibel undervisningsform avses individanpassad undervisning, lärande och stöd för utveckling som ordnas i enlighet med allmänna läroplanen i en alternativ lärmiljö, främst för elever i årskurs 7–9. Undervisningen bedrivs som närundervisning i skolan eller handledda studier på arbetsplatser eller i andra lärmiljöer. Syftet med undervisningsformen är att minska avbrotten i grundskoleutbildningen och förbättra elevens möjligheter till ett avgångsbetyg.

Rektor beslutar om flexibel undervisningsform på ansökan av elevens vårdnadshavare eller på initiativ från skolan. Beslut om flexibel undervisningsform sker med vårdnadshavares godkännande.

8.4 Utvärdering av hemundervisning

Då ett barn fullgör sin läroplikt genom hemundervisning ska barnets utveckling och framsteg prövas i förhållande till läroplanen en gång per termin enligt lag. Prövningen utförs av lärare som utses av bildningschefen. Efter prövningen sammanställer utsedd lärare en skriftlig redogörelse över barnets framsteg, vilken ges till vårdnadshavarna och arkiveras på respektive skola.

Om barnets framsteg vid prövningen är väsentligt lägre än vad som rimligen kan förväntas ska bildningschefen meddela vårdnadshavarna detta så att de kan åtgärda bristerna under kommande termin. Om barnets utveckling och lärande under ett läsår uppvisar allvarliga brister och utbildningsanordnaren anser att läroplikten inte fullgörs genom hemundervisning och att vårdnadshavaren inte uppfyller sin skyldighet att ansvara för att barnet fullgör sin läroplikt, kan bildningschefen besluta att hemundervisningen avbryts.

Då barnet har förvärvat de kunskaper och färdigheter som motsvarar grundskolans lärokurs eller det har förflutit tio år sedan läroplikten började, konstaterar skolan att läroplikten har upphört och intyg över att läroplikten fullgjorts hemma utfärdas.

9 Språkprogram och frivilliga ämnen

9.1 Språkprogram och valfria läroämnen

Utöver svenska och engelska ska eleven under grundskoletiden ges möjlighet att välja minst två språk som valfria läroämnen. Mariehamns stads språkprogram omfattar ett obligatoriskt och två frivilliga språk.

Det obligatoriska språket är engelska (A1) och inleds på lågstadiet. Valfritt språk (A2) inleds i årskurs 5 och är antingen finska, tyska eller franska. Valfritt språk (B1) inleds i årskurs 7 och är antingen finska, tyska eller franska.

För att inleda språkundervisningen i ett språk krävs minst 12 elever i gruppen.

Valfria läroämnen utöver språk fastställs av bildningsnämnden i skolornas arbetsplaner. Språkvalen för inkommande läsår görs under våren.

10 Elevskjuts

Bildningsnämnden anordnar och bekostar lagstadgad elevskjuts för stadens elever i enlighet med landskapslagen om barnomsorg och grundskola § 64.

Respektive skolas rektor beslutar efter företeende av utlåtande från läkare eller psykolog om elevskjuts enligt prövning för elever vars skolväg är allt för ansträngande samt efter konsultation av sakkunnig för elever vars skolväg är allt för farlig.

Vid tillfällig sjukdom eller olycksfall har rektor rätt att bevilja elevskjuts i enlighet med den tid som anges i läkarintyg.

11 Barn- och elevhälsan

Barn- och elevhälsan ska arbeta förebyggande. Den ska främja och upprätthålla barnets och elevens utveckling och lärande, god psykisk och fysisk hälsa och socialt välbefinnande.

11.1 Barn- och elevhälsogrupp

Barn- och elevhälsogrupperna ansvarar för planeringen, utvecklingen, genomförandet och utvärderingen av barn- och elevhälsan.

Varje daghem har en barnhälsogrupp som daghemmets föreståndare ansvarar för. Barnhälsogruppens sammansättning är daghemsföreståndaren samt en lärare inom barnomsorgen (alternativt en lärare inom förundervisning) från varje avdelning.

Barnhälsogruppen träffas regelbundet samt vid behov. De kallar vid behov speciallärare inom barnomsorgen, barnomsorgs- och skolpsykolog, kurator eller andra samarbetspartners.

Varje skola har en elevhälsogrupp som skolans rektor, vice rektor eller biträdande rektor ansvarar för.

11.2 Barn- och elevhälsans psykologtjänster

Barn- och elevhälsans psykologtjänster för hela Åland finns samordnade under bildningsnämnden i Mariehamn.

Mariehamns stad är enligt avtal huvudman för en gemensam åländsk barnomsorgs- och grundskolepsykologorganisation.

Skolan lyfter sina ärenden via elevhälsogruppen efter att ha vidtalat vårdnadshavare. En begäran om psykologbedömning och samtyckesblankett, görs i samråd med enheten och vårdnadshavaren. Begäran skrivs alltid under av vårdnadshavare. Begäran om psykologbedömning skickas därefter till barnomsorgs- och skolpsykologerna för handläggning.

Barnomsorgen lyfter sina ärenden via enhetens barnhälsogrupp till speciallärarna i barnomsorg. Speciallärarna kontakter alltid vårdnadshavare innan kontakt tas med barnomsorgs- och skolpsykolog. En begäran om psykologbedömning och samtyckesblankett, görs i samråd med enheten och skrivs alltid under av vårdnadshavare. Begäran om psykologbedömning skickas därefter till barnomsorgs- och skolpsykologerna för handläggning.

11.3 Barn- och elevhälsans kuratorstjänster

I Mariehamn finns tre kuratorer. Vid oro kan kuratorerna kontaktas direkt av vårdnadshavare eller av barn- eller elevhälsogruppen. Elever kan också själva kontakta kurator.

Barnomsorgen har en egen kurator som stöder samtliga daghem.

11.4 Rådgivningstjänster för barn under läropliktsåldern

Daghemmen samarbetar med ÅHS barnrådgivning enligt överenskommelse med barnets vårdnadshavare.

11.5 Skolhälsovård för elever i grundskolan

Den fysiska elevvården sköts av skolhälsovårdare och skolläkare i samarbete med ÅHS. Tandläkare från ÅHS sköter tandvården.